

Toespraak van Eerste Minister Herman Van Rompuy ter gelegenheid van de Nieuwjaarsontvangst van de Overheden van het land
Dinsdag 27 januari 2009

Sire,
Mevrouw,

2008 was voor ons land en voor de wereld één van de meest bewogen jaren sedert vele decennia. Zo bewogen, dat wellicht de grootste “change” die zich kan voordoen deze van stabiliteit is – het omgekeerde van verandering!

2008 zal verbonden blijven met de grootste financiële tsunami sinds 1929. De gevolgen voor de economische bedrijvigheid en de werkgelegenheid deden zich al voelen vanaf eind vorig jaar en zullen vooral dit jaar tastbaar zijn, wanneer we de grootste recessie kennen sinds tientallen jaren. Gelukkig reageerden de overheden gepaster dan in de jaren dertig, zodat drama's vermeden werden. In elk geval moeten we lessen trekken uit deze financiële crisis. Die liggen niet alleen op het vlak van het beleid maar ook op dat van de waarden die onze samenleving hoog moet houden.

Ten eerste mogen wij het lot van velen niet laten afhangen van de beslissingen van enkelen. De wereld werd financieel gegijzeld door de hebzucht en de roekeloosheid van een beperkt aantal mensen. Vernieuwde en nieuwe toezichtstructuren moeten dat verhelpen.

Ten tweede werd aangetoond dat de overheid de ultieme behoeder is van het algemeen belang, “the lender of last resort”. De overheid moet haar grenzen kennen, maar ook haar onvervangbare taken.

Ten derde moeten eenvoudige beginselen onze actie richten. Voor bankieren zijn dat: spaargeld verzamelen en vergoeden, en daarmee krediet verlenen aan burgers en ondernemers. Die taak is erg waardevol en daarin zijn financiële instellingen onvervangbaar. Zoals in tal van andere menselijke activiteiten, is het beter zich te concentreren op zijn ‘core business’, op datgene waar men goed in is, op datgene waarin men uitmunt.

2009 zal een bijzonder moeilijk jaar zijn voor de werkgelegenheid. Wij moeten onze concurrentieel houden om bij een herstel van de economie in Europa en de Verenigde Staten daar maximaal voordeel uit te kunnen halen.

De verschillende regeringen en parlementen van ons land voeren een relancebeleid, elk binnen zijn bevoegdheden en volgens zijn mogelijkheden. Een belangrijk deel van de recessie is te wijten aan een gebrek aan vertrouwen van verbruikers en investeerders. Indien een wereldwijde relance dat vertrouwen kan herstellen, kan de herneming sterker zijn dan velen denken.

Het leven bestaat echter niet alleen uit economie en politiek. Daar werden we weer brutaal en

meedogenloos aan herinnerd door het drama in Dendermonde. Het mooiste moment in het leven van een mens is de geboorte van zijn of haar kind. Wie zijn kind ontnomen wordt, is nooit meer dezelfde man of vrouw. Zoveel te meer is dat het geval bij een moord. Allen willen wij gewoon gelukkig zijn en in harmonie met anderen leven. Geweld is van alle tijden maar altijd moeten wij strijd leveren tegen geweld – hier en elders. Te midden van de ellende, waren de inzet van de hulpverleners en de reacties van de bevolking van Dendermonde en elders hartverwarmend.

Het leven houdt ook niet op aan onze grenzen, al schijnen we dat soms te vergeten: hoe mondialer de wereld, hoe lokaler blijktbaar de berichtgeving. De slachtoffers van terrorisme, de doden van Gaza en in Oost-Congo moeten ons blijven bezighouden. België is geen grote mogendheid maar waar het kan moeten wij politieke en humanitaire hulp bieden. Daarom waren wij de eerste in de Europese Unie om kinderen uit Gaza op te vangen. Omdat het lot van de Congolezen ons aangaat, willen we niet afwezig zijn in dat land.

Het beleid in het algemeen moet daadkrachtig zijn, maar het moet ook doordoesemd zijn van een grote menselijkheid. Dat wil ook het waarmerk zijn van de nieuwe Amerikaanse president. Zijn aantreden zal ook de terugkeer inluiden van het unilateralisme naar het multilateralisme. Daarom is het zo belangrijk dat de Europese Unie met haar half miljard inwoners haar ware rol in de wereld kan vervullen. Zij zal opnieuw een Amerikaanse partner vinden die dichter bij haar waarden en idealen staat. Dank zij het Verdrag van Lissabon – waarvan wij hopen dat het in 2009 eindelijk door alle 27 de Lidstaten wordt goedgekeurd – moeten wij een wereldspeler worden.

Hoe zouden wij trouwens één van de grootste problemen van deze en de komende tijd kunnen oplossen, met name de opwarming van de aarde, zonder Europese en globale aanpak? Ook op

dat vlak brengt President Obama een nieuwe benadering die dicht aansluit bij die van de Unie, dé voortrekker op wereldvlak van het klimaatbeleid. De economische recessie mag geen alibi zijn om de klimaatdoelstellingen af te zwakken, het is integendeel een unieke gelegenheid om het herstel van economie en werkgelegenheid langs investeringen in klimaat te stimuleren.

Wij mogen niet in de fouten van het verleden vervallen.

Wij mogen evenmin de fouten van het verleden herhalen als het om de openbare financiën gaat. Natuurlijk kan het niet anders dan dat in deze grote recessie de begroting de weerslag van de conjunctuur ondergaat en dat alle overheden in het land een inspanning tot relance leveren. Maar wij moeten wel een plan hebben om de volgende jaren het structurele deficit – dat niet nieuw is – weg te werken. Wij moeten steeds de blik op de horizon gericht houden.

De politicus zal pas een goed geweten hebben als hij of zij in zijn of haar loopbaan een resultaat kan voorleggen op alle domeinen die ik opsomde. Dat zal duurzamer zijn dan brons,

zoals de dichter zei. Duurzamer dan politieke kortetermijnwinst.

Politiek is ruw werk, zei Gaston Eyskens ooit. En hij heeft gelijk, omdat het een gevecht is om idealen en om belangen. In een heterogene en versplinterde samenleving botsen die. Maar dat conflict kan altijd uitgevochten worden met respect voor de andere. Onze samenleving is al te veel getekend door het vijanddenken, door de indeling in 'Wij' en 'Zij'. 'Zij' zijn de schuld van alles en 'Wij' hebben altijd gelijk. De politiek mag dat vijanddenken niet versterken. Genuanceerd denken en spreken is niet tegengesteld aan duidelijkheid. Maar ik wil zeker geen lessen geven. Ik wou u dit alleen maar gezegd hebben.

De financiële en economische crisis mag geen alibi zijn om niet verder te werken aan de verdere hervorming van onze instellingen. Ook in het verleden namen onderhandelingen een lange tijd in beslag. Het heeft ons niet belet dat wij nu een federale Staat geworden zijn waarin de Gewesten en Gemeenschappen een uitgavenpakket beheren van meer dan 11 procent van het BBP, meer dan de federale overheid in de strikte betekenis van het woord. De benadering waar nu voor gekozen werd, is deze van de geleidelijkheid, maar dan moet ze ook tot resultaten leiden. Op die manier zullen onze Gemeenschappen en Gewesten beter rekening kunnen houden met de specifieke noden en situaties van hun burgers, mét behoud van de solidariteit onder de mensen zelf.

Sire,
Mevrouw,

“L’homme se découvre quand il se mesure à l’obstacle”, zijn beroemde woorden van Saint-Exupéry. Zij zijn waar voor mensen en voor instellingen. Hoop is een werkwoord, voeg ik er zelf aan toe. Het is in die geest dat ik u allen veel wensen meegeef voor 2009, in het bijzonder aan de Koning, de Koningin en de Koninklijke Familie. Ik denk hierbij speciaal aan Koningin Fabiola die wij allen een goed en spoedig herstel wensen.

Je souhaite une excellente année 2009 à tous ceux qui sont présents, en particulier au Roi, à la Reine et à la Famille royale. J’ai une pensée toute particulière pour la Reine Fabiola à qui nous souhaitons tous un prompt rétablissement.

Ich wünsche König Albert, Königin Paola, der gesamten königlichen Familie und Ihnen allen noch viele gute und glückliche Jahre.